

ΑΛΒΑΝΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ*

Ὁ βυζογίδας

Μιά φορά και έναν καιρό ἦτανε ἕνας ἄνθρωπος πολὺ πλούσιος, ποῦ ἤθελε νὰ πάη ταξίδι γιὰ νὰ ἀγόραζε πρόβατα. Λοιπὸν σηκώθηκε, ἔφυγε ἀπ' τὸ χωριό του, περπάτησε, περπάτησε, καὶ ἔφτασε σὲ ἕνα ἄλλο μέρος, ὅπου τοῦ εἶχαν εἰπῆ ὅτι ἦτανε ἕνας ἄνθρωπος ποῦ πουλοῦσε πολλὰ πρόβατα. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶχε βραδιάσει καὶ δὲν μπορούσε νὰ τὸν εὕρῃ, πῆγε σὲ ἕνα σπίτι φτωχικό καὶ κτύπησε τὴν πόρτα γιὰ νὰ τὸν ἀφηναν νὰ κοιμώτουνε. Ἐκεῖ εὕρηκε ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος μιὰ φτωχιά γυναῖκα ποῦ εἶχε γεννήσει (κάνει) ἕνα μωρὸ (μικρὸ παιδί) ποῦ ἦτανε πρὸ τριῶν ἡμερῶν γεννημένο. Ἡ γυναῖκα τοῦ ἔστρωσε νὰ κοιμηθῆ, ἀλλ' αὐτὸς ἐπειδὴ εἶδε ρούχα παλιὰ φοβήθηκε καὶ δὲν ἤθελε νὰ πῆγαινε νὰ κοιμηθῆ, ἀλλὰ κάθησε κοντὰ στὸ τζάκι. Τὰ μεσάνυχτα ἄκουσε ἕνα μεγάλο κρότο καὶ εἶδε τρεῖς γυναῖκες ὑψηλές ὑψηλές. Αὐτὲς ἦσαν οἱ Μοῖρες ποῦ ἦρθαν τὴν τρίτη ἡμέρα γιὰ νὰ μοιράνουν τὸ παιδί· ἀνοίξαν τὴν πόρτα, ἐμπῆκαν μέσα καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκάθισαν γύρω σὲ ἕνα τραπέζι. Τὸ τραπέζι ἦτανε καλοπεριποιημένο (καλοφτειασμένο), εἶχε τὰ ἀσημικὰ τοῦ σπιτιοῦ ἐπάνω καὶ ἕνα ποτήρι μέσα σὲ ἕνα πιάτο στὴ μέση, γεμάτο μέλι μὲ τρία μύγδαλα γιὰ τίς Μοῖρες, καὶ εἶχε τὸ τραπέζι τρία μαχαίρια, τρία πιρουνία, τρεῖς πετσέτες, τρία πιάτα μὲ φαῖ καὶ τρεῖς φέτες ψωμί γιὰ τίς Μοῖρες ποῦ θὰ μοίραναν τὸ παιδί. Αὐτὸς ποῦ καθότουνε κοντὰ στὸ τζάκι φοβήθηκε στὴν ἀρχή, ἀλλ' ὕστερα ἔκανε τὸν κοιμισμένο γιὰ νὰ ἔβλεπε τί θὰ ἀπογινότουνε. Ἔτσι λοιπὸν οἱ Μοῖρες ἐκάθισαν γύρω στὸ τραπέζι, ἔκαναν τὸ σταυρὸ, καὶ ἔφαγαν καὶ ἤπιαν καλά. Ὑστερα ἡ πρώτη, ἡ πιὸ μεγάλη ἐπῆρε τὸ παιδί, τὸ ἔλυσε, τὸ ἐσταύρωσε καὶ ἔγραψε μὲ τὸ δάχτυλο στὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ:

«Θὰ ἔρθῃ καιρὸς (καὶ θὰ ἀποέρθῃ) καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἔχει ἔρθει ἐδῶ θὰ πάρῃ τοῦτο τὸ παιδί γιὰ γαμπρὸ στὴν δική του κόρη». Αὐτὸς τὸ ἄκουσε καὶ τοῦ κακοφάνηκε (κακοκάθησε), ἀλλὰ δὲν ἐμίλησε διόλου καὶ ἔκανε τὸν κοιμισμένο. Σηκώθηκε ὕστερα ἡ δεύτερη, πλησίασε στὸ παιδί, ἔρριξε τὰ μάτια ὀλόγυρά της: «Ὅσα εἶπε ἡ πρώτη εἶναι ἀληθινὰ καὶ θὰ γίνουν· ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μονάχος του θὰ στείλῃ τὸ παιδί στὸ σπίτι γιὰ γαμπρὸ στὴ δική του κόρη». Ὑστερα σηκώθηκε καὶ ἡ τρίτη, πλησίασε στὸ παιδί, τὸ ἔδεσε πάλι καὶ εἶπε: «Ὅσα εἶπαμε θὰ γίνουν». Καὶ σηκώθηκαν τώρα καὶ οἱ τρεῖς, καληνύχτη-

*Ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Κ. Δ. Σωτηρίου εἰς περ. Λαογραφία 1(1909), σ. 92-106 μετὰ τῶν ἀντιστοιχῶν ἀλβανικῶν κειμένων.

σαν τὸ παιδί καὶ ἔφυγαν. Αὐτὸς ποῦ ἄκουσε ὅλα ὅσα εἶπαν οἱ Μοῖρες ἔμεινε ξερός καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάνη καὶ ἔλεγε μὲ τὸν ἑαυτό του: «Τοῦτο τὸ παιδί θὰ γίνη γαμπρός στήν κόρη μου; Ὅχι, ἐγὼ δὲ θὰ τὸν ἀφήσω, ἀλλ' αὐριο τὸ πρωὶ θὰ πῶ σ' αὐτὴ τῇ γυναῖκα νὰ μοῦ τὸ δώσῃ τὸ παιδί, νὰ τὸ πάρω μαζί μου γιὰ παιδί μου. Καὶ ἐγὼ ξέρω τί θὰ τοῦ κάνω». Καὶ ἐκεῖ ποῦ συλλογιζότανε αὐτὰ τὸν ἔπιασε ὁ ὕπνος. Τὸ πρωὶ σηκώθηκε ἡ γυναῖκα, τὸν εἶδε ποῦ κοιμότανε κοντὰ στὸ τζάκι ἀλλὰ δὲν τὸν ἐξύπνησε. Αὐτὸς σὲ λίγο ἐξύπνησε, σηκώθηκε, ἐτοιμάστηκε γιὰ νὰ φύγῃ νὰ πάῃ ν' ἀγοράσῃ τὰ πρόβατα. Τὴν στιγμή ποῦ θὰ ἔφευγε εἶπε στὴ γυναῖκα: «Καλὲ σὺ εἶσαι φτωχὴ γυναῖκα καὶ ἔχεις τόσα παιδιά ποῦ δὲν μπορεῖς νὰ τὰ ζήσης. Δὲν μοῦ δίνεις τοῦτο τὸ μικρὸ παιδί νὰ τὸ πάρω μαζί μου, νὰ τὸ ἔχω γιὰ παιδί μου, ποῦ δὲν ἔχω κανένα, καὶ θὰ τὸ ἀγαπῶ πολὺ, γιατί δὲν ἔχω ἄλλο παιδί». Καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ εἶπε: «Ἐγὼ σοῦ τὸ δίνω τὸ παιδί νὰ τὸ πάρῃς μαζί σου γιὰ παιδί σου, ἀλλὰ νὰ τὸ ἀγαπᾷς πολὺ καὶ νὰ μοῦ τὸ στείλῃς νὰ τὸ βλέπω καὶ ἐγὼ». Ἔτσι λοιπὸν αὐτὸς πῆρε τὸ παιδί, τὴν ἐχαιρέτησε, καὶ ἔπιασε τὸ δρόμο ποῦ τοῦ ἔδειξε ἡ γυναῖκα γιὰ νὰ πῆγαινε κοντὰ στὸ βουνὸ στὴ στάνη νὰ ἀγόραζε τὰ πρόβατα ποῦ ἠθελε, καὶ περπάτησε, περπάτησε, καὶ ἔφτασε σὲ ἓνα βράχο μεγάλο. Ἐκεῖ κύτταξε καλά, βρῆκε μιὰ σπηλιά ὄχι πολὺ βαθειὰ καὶ εἶπε μὲ τὸν ἑαυτό του: «Ἐδῶ εἶναι καλὰ νὰ ἀφήσω τὸ παιδί· κανεὶς δὲν ἔρχεται ἐδῶ· καὶ ἔτσι θὰ κλάψῃ, θὰ κλάψῃ, ὅσο νὰ σκάσῃ ἀπ' τὰ κλάματα». Καὶ τὸ ἔβαλε τὸ παιδί ἐκεῖ μέσα, καὶ ἔπιασε πάλι τὸ δρόμο καὶ ἔφτασε στὴ στάνη καὶ ἀφοῦ ἀγόρασε τὰ πρόβατα ποῦ ἠθελε, ἔφυγε καὶ πῆγε πίσω στὸ οἶκό του τὸ σπίτι. Τὸ παιδί, τὴν στιγμή ποῦ τὸ ἀφῆσε, κοιμότανε, καὶ πρὶν νὰ ἐξύπνησῃ πῆγε ἡ Μοῖρα ποῦ τὸ εἶχε μοιράνη στὴ στάνη, ἐπῆρε τὴ γίδα ποῦ εἶχε τὸ περισσότερο γάλα καὶ πῆγε στὴ σπηλιά ποῦ ἦτανε τὸ παιδί, τὸ ἐξύπνησε, τὸ ἔλυσε καὶ τοῦ ἔβαλε τὸ στόμα στὸ βυζὶ τῆς γίδας γιὰ νὰ ἔπινε γάλα. Καὶ τοῦτο γινότανε πρωὶ καὶ βράδυ. Αὐτὴ ἡ γίδα μὲ τὸ πολὺ γάλα ἔφευγε τὸ πρωὶ ἀπὸ τὴ στάνη καὶ τὸ βράδυ τὴν στιγμή ποῦ θὰ ἔμπαιναν στὸ μανδρὶ οἱ ἄλλες γίδες καὶ πῆγαινε στὴ σπηλιά. Ὁ τσοπάνης ὅμως ὅταν ἄρμεγε τίς γίδες ἔβλεπε ὅτι αὐτὴ ἡ καλύτερη γίδα δὲν εἶχε διόλου γάλα καὶ τοῦ ἐφάνηκε ὅτι τὸ παιδί ποῦ φύλαγε τὰ πρόβατα τὴν ἄρμεγε. Ἔτσι λοιπὸν τοῦ φάνηκε καλὸ νὰ καθότανε μιὰ ἡμέρα νὰ παραφύλαγε γιὰ νὰ ἔβλεπε τί ἀπογινότανε τὸ γάλα τῆς γίδας. Καὶ αὐτὸ τὸ βράδυ εἶδε τὴ γίδα τὴν στιγμή ποῦ οἱ ἄλλες ἔμπαιναν στὸ μανδρὶ, νὰ φεύγῃ· τὴν πῆρε ἀπὸ πίσω καὶ εἶδε ὅτι πῆγε ἡ γίδα καὶ μπῆκε στὴ σπηλιά τοῦ παιδιοῦ. Καὶ αὐτὸς ὅταν εἶδε τὴν γίδα ποῦ βγῆκε ἀπὸ τὴ σπηλιά πῆγε καὶ μπῆκε σ' αὐτὴ τὴ σπηλιά καὶ τί νὰ ἔβλεπε. Ἐνα παιδί ὠραῖο καὶ κόκκινο κόκκινο! Ἐκανε τὸ σταυρό, τὸ πῆρε στὰ χέρια του, τὸ φίλησε καὶ εἶπε: «Μὰ τοῦτο εἶναι ἀπ' τὸ θεό· θὰ τὸ πάρω μαζί μου νὰ τὸ ἔχω γιὰ παιδί μου». Ἔτσι λοιπὸν τὸ πῆρε καὶ πῆγε ὀλόχαρος στὴ στάνη καὶ τὸ ἔδειξε στὴ γυναῖκα του καὶ τῆς εἶπε: «Νὰ τὸ πάρουμε τοῦτο τὸ παιδί καὶ νὰ τὸ λέμε Βυζογίδα» καὶ τῆς εἶπε ὅλη τὴν ἱστορία τῆς γίδας καὶ τοῦ παιδιοῦ. Τὸ παιδί τώρα, ὅσο πῆγαινε, μεγάλωνε καὶ ὁμόρφαινε καὶ ἔγινε ἓνα παλληκάρι πολὺ γερό. Ἔτσι περάσανε εἴκοσι χρόνια καὶ αὐτὸς ὁ πλούσιος ἄνθρωπος ξαναῆρθε στὴ στάνη γιὰ νὰ ἀγόραζε ἄλλα

πρόβατα. Ὁ τσοπάνος τὸν καλοδέχτηκε, ἔβαλε ἓνα ἄρνι στὴ σοῦβλα, τὸ ἔψησέ καὶ φάγανε καὶ ἤπιαν καλά. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἄκουε ποῦ φωνάζανε αὐτὸ τὸ παλληκάρι τὸ τσοπανόπουλο Βυζογίδα, καὶ τοῦ φάνηκε πολὺ παράξενο, καὶ δὲν μποροῦσε νὰ κρατηθῆ, καὶ ἐρώτησε τὸν τσοπάνο γιατί τὸν ἔλεγαν Βυζογίδα καὶ ὁ τσοπάνος τοῦ εἶπε ὅλη τὴν ἱστορία τῆς γίδας καὶ τοῦ Βυζογίδα. Αὐτὸς τὸ ἄκουσε, θυμήθηκε τί εἶχε κάνει πρὸ 20 χρόνων (ἔδω καὶ 20 χρόνια) καὶ κατάλαβε ὅτι ὁ Βυζογίδας ἦτο τὸ παιδί τῆς φτωχῆς γυναίκα καὶ θυμήθηκε τὰ λόγια ποῦ εἶπαν οἱ Μοῖρες καὶ σκεπτότουνε πῶς νὰ ἔκανε νὰ ξεπάστρευε τὸ παιδί. Τότε λέει τοῦ τσοπάνη: «Ἐγὼ τώρα θὰ πάρω τὰ πρόβατα, ἀλλὰ ἔχεις κανένα παιδί νὰ στείλω πρωτύτερα τῆς γυναίκα μου ἓνα γράμμα, ποῦ εἶναι μεγάλη ἀνάγκη, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐμπιστευτικὸ παιδί». Καὶ ὁ τσοπάνος φώναξε τὸ Βυζογίδα, καὶ τοῦ εἶπε νὰ ἔτοιμαστῆ γλήγορα, γιατί θὰ πῆγαινε ἓνα γράμμα στὸ σπίτι τοῦ κυρίου ἐκείνου. Καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔγραψε στὴ γυναίκα του: «Τοῦτο τὸ παιδί ποῦ σοῦ φέρνει τὸ γράμμα νὰ τὸ πιάσης ἀμέσως καὶ νὰ τὸ κάνης χίλια κομμάτια καὶ νὰ τὸ βάλης σὲ ἓνα καζάνι καὶ νὰ τὸ βράσης καλά καὶ ὅταν θὰ ἔλθω θέλω νὰ μοῦ τὸ δείξης». Ὑστερα τὸ ἐβούλωσε τὸ γράμμα μὲ τρεῖς βουλλες μὲ τὸ δακτυλίδι του καὶ τὸ ἔδωκε στὸν Βυζογίδα καὶ τοῦ εἶπε: «Κύτταξε καλά (ώραϊα) νὰ μὴ τὸ ἀνοιξης στὸ δρόμο, ἀλλὰ νὰ πᾶς γλήγορα γιατί εἶναι μεγάλη ἀνάγκη». Ὁ Βυζογίδας πῆρε τὸ γράμμα καὶ ἔπιασε τὸ δρόμο καὶ πῆγαινε, πῆγαινε, ἀλλὰ στὸ δρόμο βγῆκε ἕξαφνα ἓνας γέρος ἕως ἑβδομήντα χρόνων, μὲ γένεια μακριὰ καὶ ἄσπρα σὰν χιόνι καὶ τοῦ εἶπε: «Παλληκάρι μου, ποῦ πηγαίνεις; Δὲν μοῦ δίνεις αὐτὸ τὸ γράμμα ποῦ σοῦ ἔδωκε αὐτὸς ὁ κακὸς ἄνθρωπος νὰ τὸ πᾶς στὴ γυναίκα του, νὰ τὸ ἴδῃ; Μὰ αὐτὸ δὲν γίνεται, εἶπε τὸ παιδί, γιατί τὸ ἔχει βουλώσει μὲ τὸ δακτυλίδι του. — Ὅχι· ἀλλὰ νὰ μοῦ τὸ δώσης, γιατί αὐτὸς ἔχει γράψει στὴ δική του γυναίκα νὰ σὲ κάνη χίλια κομμάτια καὶ νὰ σὲ βράσῃ· ἀλλὰ μὴ σπᾶς τὸ κεφάλι σου, ἐγὼ θὰ τὸ βουλώσω πάλι ὅπως εἶναι». Καὶ τὸ πῆρε τὸ γράμμα, τὸ ἔσκισε, καὶ ἔγραψε μὲ γράμματα χρυσᾶ: «Τοῦτο τὸ παιδί ποῦ σοῦ φέρνει τὸ γράμμα νὰ τὸ καλοδεχτῆς πολὺ καλά καὶ στὴ στιγμή νὰ τὸ κάνης γαμπρὸ στὴν κόρη μας, ποῦ τὴν ἔχουμε μοναχοκόρη». Καὶ ὁ γέρος τὸ ξαναβούλωσε, τὸ ἔδωκε τοῦ Βυζογίδα καὶ ἔγινε ἄφαντος στοὺς οὐρανοὺς σὰν πουλί. Τὸ παιδί τώρα τὸ κατάλαβε ὅτι ἐκεῖνος ὁ γέρος ἦτανε ὁ θεός, ἔκανε τὸ σταυρό, καὶ ξανάπιασε τὸ δρόμο καὶ πῆγε, πῆγε, ὅσο ποῦ ἔφθασε στὸ σπίτι τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔδωκε τὸ γράμμα στὴν γυναίκα του. Ἡ γυναίκα του τὸ ἀνοιξε καὶ εἶδε ποῦ ἔγραφε νὰ τὸν ἔκανε γαμπρὸ, καὶ τὸ εἶπε τῆς κόρης, καὶ ἀρχίσανε (πιάσανε) καὶ οἱ δύο τὰ κλάματα· ἀλλὰ τί νὰ ἔκαναν, ἤθελαν δὲν ἤθελαν τὸν ἔκαναν γαμπρὸ. Ὑστερα ἦρθε καὶ αὐτὸς ὁ κακὸς ἄνθρωπος καὶ ἐρώτησε τὴν γυναίκα του ἂν εἶχε κάνει ὅσα τῆς εἶχε γράψει, καὶ τῆς ἐζήτησε νὰ τοῦ ἔδειχνε τὰ κομμάτια. Ἄλλ' αὐτὴ τοῦ εἶπε: «Τί κομματάκια μοῦ ζητᾶς, ἀφοῦ μοῦ ἔγραψες νὰ τὸν ἔκανα γαμπρὸ στὴν κόρη μας, ποῦ εἶναι μοναχοκόρη». Καὶ τοῦ ἔδειξε τὸ γράμμα μὲ τὰ χρυσᾶ γράμματα. Αὐτὸς ἐτρελλάθηκε, ἔγινε ἄρρωστος ἀπ' τὸ κακό, φώναξε τὸ Βυζογίδα καὶ τὸν ἐρώτησε γιατί δὲν ἔδωσε τὸ γράμμα ποῦ τοῦ εἶχε δώσει νὰ ἔδινε. Ὁ Βυζογίδας εἶπε ὅλη τὴν ἱστορία. Καὶ αὐτὸς ἀφοῦ

τήν ἄκουσε τὸ κατάλαβε ὅτι ἦτανε ἀπ' τὶς Μοῖρες νὰ γινόντουνε γαμπρός, δὲν μίλησε διόλου, ἀλλὰ τὸν ἀγαποῦσε τὸν Βυζογίδα πολὺ γιατί ἦτανε καλός· καὶ ἔτσι ὅσα εἶπανε οἱ Μοῖρες βγήκαν ὅλα σωστά.

Ἡ Ξυλοφορεμένη ἢ Κατσόδρους

Μιά φορά καὶ ἓναν καιρὸ ἦτανε ἓνας ἄνθρωπος ποῦ τοῦ εἶχε πεθάνει ἡ γυναῖκα του καὶ τοῦ εἶχε ἀφήσει μιὰ κόρη. Αὐτὴ τὴν κόρη τὴν ἐμεγάλωσε πολὺ καλὰ καὶ ἔγινε μιὰ κοπέλλα τόσο ὠραία, ποῦ σὰν αὐτὴν δὲν ἦτανε ἄλλη στὸν κόσμο. Ἀλλὰ ὅταν ἔγινε τόσο ὠραία ὁ πατέρας της ὁ ἀναθεματισμένος τὴν ἀγάπησε καὶ ἤθελε νὰ τὴν πάρῃ τὴν δική του κόρη γυναῖκα. Σηκώθηκε λοιπὸν καὶ πῆγε στὸν πνεματικὸ καὶ τοῦ λέει: «Ἐγὼ ἓνα πολὺ καλὸ μῆλο ποῦ ἀρέσει καὶ σὲ μένα τὸν ἴδιο. Νὰ τὸ δώσω τοῦ γείτονα νὰ τὸ φάῃ ἢ νὰ τὸ κρατήσω ἐγὼ ὁ ἴδιος;» Καὶ ὁ πνεματικὸς τοῦ εἶπε: «Παιδάκι μου, ἀφοῦ σοῦ ἀρέσει, νὰ τὸ κρατήσης σὺ ὁ ἴδιος». Αὐτὸς τώρα ὅλος χαρὲς πῆγε καὶ εἶπε στὴν κόρη ὅτι ἤθελε νὰ τὴν ἐπαιρνε γυναῖκα, καὶ τὴν εἶπε ὁ πνεματικὸς, ἀλλ' αὐτὴ ἔπιασε τὰ κλάματα ἀπ' τὴν ντροπὴ ποῦ ἤθελε νὰ τῆς κάνει ὁ πατέρας της καὶ ἔκλαιε, ἔκλαιε, ὅσο ποῦ ὁ πατέρας της ἔβγαλλε στὸν πνεματικὸ τὸν ξαναρώτησε γιὰ τὸ μῆλο καὶ ὁ πνεματικὸς τοῦ εἶπε πάλι νὰ τὸ κρατοῦσε αὐτὸς μόνος του, καὶ ἐπειδὴ ἡ κόρη δὲν ἤθελε, πῆγε καὶ τρίτη φορά, καὶ ὅταν ἄκουσε πάλι ἀπ' τὸν πνεματικὸ ὅτι ἔπρεπε αὐτὸς νὰ κρατοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτό του τὸ μῆλο, πῆγε καὶ εἶπε στὴν κόρη του ὅτι δὲν γίνεται διαφορετικὰ, ἀλλὰ θὰ τὴν πάρῃ γυναῖκα. Αὐτὴ ἔκλαψε, ἔκλαψε, ἀλλὰ καθὼς εἶδε ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἄλλο τίποτε τοῦ εἶπε: «Πατέρα μου, θὰ με πάρῃς γυναῖκα, ἀλλὰ θέλω νὰ μοῦ κάνῃς μιὰ φορεσιὰ ὀλόχρυση». Αὐτὸς ἀφοῦ τ' ἄκουσε πῆγε γλήγορα σὲ ἓνα χρυσοχό, καὶ σὲ λίγο τῆς ἔφερε τὴ φορεσιὰ τὴν ὀλόχρυση καὶ ἔτσι τὴν ἐπῆρε γυναῖκα. Ἀλλ' αὐτὴ ποῦ ἦτανε πολὺ μυαλωμένη, τὴν πρώτη ἡμέρα ποῦ τὴν εἶχε πάρει ὁ πατέρας της γυναῖκα, μάζεψε ὅλα τὰ ροῦχα, τὰ ἔβαλε σὲ ἓνα μπαουλάκι, καὶ πῆρε ἓνα προσκέφαλο, τὸ γέμισε καλὰ, τοῦ ἔρραψε δύο χέρια καὶ τὸ ἔκανε σὰν ἄνθρωπο· καὶ τὰ μεσάνυχτα σηκώθηκε σιγὰ σιγὰ, ἔβαλε τὸ μαξιλάρι κοντὰ στὸν πατέρα της, ντύθηκε γλήγορα τὸ ὀλόχρυσο φόρεμα καὶ πῆρε τὸ μπαουλάκι καὶ ἔφυγε καὶ πῆγε, πῆγε, καὶ ὅταν πλησίαζε νὰ ἔβγαινε ὁ ἥλιος ἀνέβηκε σὲ ἓνα πεῦκο. Ἀπ' ἐκεῖ εἶδε ἓναν ἄνθρωπο ποῦ ἐρχότουνε τρεχᾶτος καὶ φοβήθηκε καὶ εἶπε στὸν πεῦκο: «Πεῦκε μου, πεῦκε μου, κάνε μου ἓνα φόρεμα ξύλινο, ἀπὸ τὴ φλοῦδα σου, νὰ μὴ με γνωρίζῃ κανεὶς (ἄνθρωπος)· γιὰ κύττα νὰ, ἔρχονται καὶ ἂν με ἰδοῦνε ἔτσι θὰ με γνωρίσουν καὶ θὰ με πιᾶσουν». Καὶ στὴ στιγμὴ ἔγινε μιὰ φορεσιὰ ἀπὸ φλοῦδα πεύκου, τὴν ἔβαλε αὐτὴ, καὶ ἔτσι σκέπασε ὅλο της τὸ σῶμα, καὶ ἄφησε μοναχὰ τὰ μάτια καὶ τὸ στόμα καὶ δὲν φαινότουνε ἂν ἦτανε ἄνδρας ἢ γυναῖκα. Ἐτσι λοιπὸν κατέβηκε ἀπὸ τὸν πεῦκο καὶ πῆγε, πῆγε, ὅσο ποῦ ἔφθασε στὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ βασιλιᾶ τὴν εἶδανε καὶ εἶπαν: «Πωπὼ! Ἐνας ἄνθρωπος ξύλινος,

Ένας ξυλοφορεμένος (Κατσοδρούς)» και έπηγαν και τὸ εἶπαν τοῦ βασιλιᾶ, και αὐτὸς βγῆκε στὴν πόρτα γιὰ νὰ ἐβλεπε. Ὁ βασιλιᾶς ρώτησε τὸν Κατσοδρού πῶς ἦρθε και τί ἤθελε και ὁ Κατσοδρούς τοῦ εἶπε: «Εἶμαι ἕνα φτωχὸ παιδί χωρὶς πατέρα και μητέρα· δὲν μοῦ δίνετε μερικὲς χῆνες νὰ τίς φυλάω και δὲν θέλω τίποτα ἄλλο, ἀλλὰ μοναχὰ λιγάκι ψωμί νὰ φάω». Και ὁ βασιλιᾶς εἶπε στοὺς ἀνθρώπους του και τοῦ ἔδωσαν νὰ φυλάη τίς χῆνες. Ὁ Κατσοδρούς τίς πῆρε τὸ πρωί, πῆγε ἔξω κοντὰ στὸ ποτάμι και ἐκεῖ ἀπὸ κάτω ἀπὸ ἕνα πεῦκο ἔκανε μιὰ καλυβίτσα και κάθησε και ἔφαγε λίγο ψωμί ξερὸ ποῦ τοῦ εἶχαν δώσει. Ὑστερα ἔβγαλε τὸ ξύλινο φόρεμα, ἀπόλυσε τὰ μαλλιά της ἀπ' τὸ κεφάλι, ποῦ ἦσαν ξανθὰ και ὠραῖα και τόσο μακριὰ ποῦ ἔφθαναν κάτω ἀπ' τὴ μέση, και ἄρχισε (ἔπιασε) νὰ τὰ κτενίζη και ὄσες τρίχες κοβόντουσαν τίς ἔρριχνε στὶς χῆνες και αὐτὲς μόλις τίς ἔτρωγαν ἄφηναν και ἀπὸ ἕνα αὐγὸ, και ἔτσι μάζεψε δύο κοφίνια αὐγά. Τὸ βράδυ ποῦ βράδιασε ἐφόρτωσε τὰ αὐγά και πῆρε πάλι τίς χῆνες και πῆγε στὸ παλάτι. Οἱ ἀνθρώποι ὅταν εἶδαν τόσα αὐγά ἀπόρησαν, τὸ εἶπαν τοῦ βασιλέα και αὐτὸς τοὺς εἶπε νὰ ἔδιναν στὸν Κατσοδρού νὰ ἔτρωγε καλά· και αὐτὸ γινότουνε κάθε ἡμέρα. Ἀλλὰ τὸ παιδί τοῦ βασιλιᾶ, ὅταν εἶδε τὸν Κατσοδρού και τὰ αὐγά ποῦ ἔφερνε κάθε βράδυ, εἶπε μὲ τὸν ἑαυτὸ του: «Θὰ πάω νὰ ἰδῶ, γιὰ νὰ ἰδῶμαι τί κάνει ὁ Κατσοδρούς ποῦ φέρνει τόσα αὐγά, και ποιὸς εἶναι ποῦ δὲν μᾶς λέει τίποτα». Λοιπὸν τὴν ἄλλη μέρα ὅταν πῆρε ὁ Κατσοδρούς τίς χῆνες και ἔφαγε, τὸν ἐπῆρε ἀπὸ πίσω τὸ παιδί τοῦ βασιλιᾶ και πῆγε και ἀνέβηκε σὲ ἕνα πεῦκο κοντὰ στὴν καλυβίτσα τοῦ Κατσοδρού γιὰ νὰ ἐβλεπε τί θὰ ἔκανε. Ὁ Κατσοδρούς πάλι ἔφαγε τὸ ψωμάκι τὸ ξερὸ μὲ νερὸ και ὕστερα ἔβγαλε τὸ φόρεμα ἀπὸ ξύλο και ἄρχισε νὰ κτενίζεται· ἀλλὰ τὸ παιδί τοῦ βασιλιᾶ ὅταν τὸν εἶδε μὲ τὸ ὀλόχρυσο φόρεμα και ποῦ ἦτανε γυναῖκα, τὸ πλάσμα τοῦ κόσμου, πῆγε νὰ χάσῃ τὰ μυαλά ἀπὸ τὴν ὁμορφιά· κατέβηκε ἀμέσως ἀπὸ τὸν πεῦκο και πῆγε κατ' εὐθείαν στὸν πατέρα του τὸ βασιλιᾶ και τοῦ εἶπε: «Πατέρα μου, σήμερα ἐπῆγα ἀπὸ πίσω τοῦ Κατσοδρού γιὰ νὰ ἐβλεπα ποιὸς ἦτανε· και εἶδα ὅτι εἶναι γυναῖκα, και τόσο ὁμορφη ποῦ δὲν ὑπάρχει ἄλλη στὸν κόσμo· και ἐγὼ τὴν ἀγάπησα και θέλω νὰ τὴν πάρω γυναῖκα. Και ἐγὼ σοῦ τὸ λέω ἢ αὐτὴ θὰ πάρω γυναῖκα ἢ θὰ σκοτωθῶ». Ὁ πατέρας του δὲν μίλησε διόλου, ἀλλὰ τὸ βράδυ ποῦ ἦρθε ὁ Κατσοδρούς τὸν ἐρώτησε νὰ τοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια ἂν ἦτανε γυναῖκα ἢ ὄχι, ἀλλὰ ὁ Κατσοδρούς τοῦ εἶπε: «Καλὲ τί λές, δὲν μὲ βλέπετε ποῦ εἶμαι σημαδιακὸς ἀνθρώπος ἀπὸ ξύλο; Ἐγὼ δὲν ξέρω τίποτα ἀπ' ὅσα μ' ἐρωτᾶτε». Ἀλλὰ τὸ βασιλόπουλο τοῦ εἶπε τοῦ πατέρα του νὰ τοῦ ἔδινε ἕνα ἐμπιστευτικὸ ἀξιωματικὸ νὰ πῆγαιναν μαζί και νὰ ἐβλεπαν ἂν αὐτὰ ποῦ ἔλεγε ἦσαν ἀληθινὰ. Και ἔτσι ἔγινε. Τὴν ἄλλη μέρα πῆγαν μαζί, ἀνέβηκαν στὸν ἴδιο πεῦκο, και εἶδαν ἀληθινὰ τὸν Κατσοδρού, ὅταν ἔβγαλε τὸ ξύλινὸ του φόρεμα και τοὺς ἐφάνηκε (ἐκάθησε) θᾶμα ἢ ὁμορφιά του, και ὕστερα εἶδαν πῶς οἱ χῆνες ἔκαναν τόσα αὐγά. Αὐτοὶ πῆγαν τρεχᾶτοι στὸν βασιλέα και τοῦ εἶπαν ὅλα ὅσα εἶδαν. Ἀλλὰ τὸν βασιλιᾶ, ὅταν τὰ ἄκουσε ἀπὸ τὸν ἐμπιστευτικὸ ποῦ εἶχε στείλει μαζί μὲ τὸ παιδί του, τὸν ἔπιασε ὁ θυμὸς και τὸ βράδυ ποῦ ἦρθε ὁ Κατσοδρούς τὸν ἐφώνηξε ἀπάνω στὸ παλάτι και τοῦ εἶπε: «Ἡ θὰ μοῦ πῆς τὴν ἀλήθεια ἂν

εἶσαι ἄνδρας ἢ γυναῖκα, ἢ θὰ σὲ κόψω στὴ στιγμή». Ἄλλ' ὁ Κατσοδροῦς δὲν ἤθελε νὰ ἔλεγε τίποτα καὶ ὁ βασιλιᾶς διέταξε νὰ τὸν ἔκοβαν. Μὰ τὴν στιγμή ποῦ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τὸν κόψουν, πῆγε τὸ βασιλόπουλο καὶ τοὺς εἶπε: «Ἀφήστε με μιὰ στιγμή καὶ ἐγὼ θὰ τὸν κάνω νὰ εἰπῇ τὴν ἀλήθεια». Καὶ ὅπως ὁ Κατσοδροῦς ἦτανε δεμένος, ἐπλησίασε τὸ βασιλόπουλο, τράβηξε τὸ μαχαῖρι καὶ τοῦ ἔσχισε τὸ ξύλο στὸ στήθος, καὶ ὕστερα τὸ ἔπιασε τὸ ξύλο μὲ τὰ δύο χέρια, τὸ τράβηξε καὶ ἔτσι τοῦ τὸ ἔβγαλε ἐντελῶς. Τώρα ὅταν εἶδαν οἱ ἄνθρωποι τὴν ὀλόχρυση φορεσιά καὶ τὴν ὀμορφιά ἔμειναν σὰν ξεροί· ὕστερα τὸν ἐπῆγαν στὸ βασιλέα. Καὶ ὁ βασιλιᾶς εἶδε ποῦ εἶχε δίκιο τὸ παιδί του, καὶ εἶπε τοῦ Κατσοδροῦ νὰ ἔλεγε ὅλη τὴν ἱστορία του. Καὶ ὁ Κατσοδροῦς ἔπιασε ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ εἶπε ὅλη τὴν ἱστορία του. Τότε ὁ βασιλιᾶς εἶπε στὸ παιδί του: «Γιέ μου νὰ τὴν πάρης γυναῖκα, γιατί εἶναι πολὺ μυαλωμένη καὶ ὀμορφη». Καὶ ἔτσι ἔζησαν αὐτοὶ καλὰ καὶ ἐμεῖς καλύτερα.

*Μήτε τᾶκουσα, μήτε τὸ εἶδα
μήτε τὴν ἀλήθεια σᾶς εἶπα.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΑΛΒΑΝΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ*

ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ πρῶτον τῶν ἀνωτέρω δημοσιευμένων δύο ἀλβανικῶν παραμυθίων, ὁ *Βυζογίδα* ὑπάγεται εἰς τὸν γενικὸν τύπον τῶν περὶ τοῦ ἀμετατρέπτου τῶν ἀποφάσεων τῆς μοίρας παραμυθίων, οὗ κυριώτατοι κλάδοι εἶναι ὁ περιλαμβάνων τὰ πολυπληθέστατα παραμύθια διαφόρων λαῶν περὶ τοῦ μοιραίως νυμφευθέντος τὴν μητέρα του (Οἰδίπους, Ἰούδας, Γρηγόριος Πάπας κλπ.), καὶ ὁ περιλαμβάνων τὰ οὐχ ἦττον πολυάριθμα εὐρωπαϊκὰ καὶ ἀσιατικὰ παραμύθια περὶ τοῦ νυμφευθέντος τὴν θυγατέρα τοῦ μαθόντος τὴν ἀπόφασιν τῆς μοίρας καὶ ματαίως προσπαθήσαντος ν' ἀποτρέψῃ ταύτην.

Τοῦ πρώτου κλάδου ὑπάρχουσιν ἑλληνικαὶ παραλλαγαί, ἃς ἐσημείωσα ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν ἐν τῷ ἐν Παρισίοις πανεπιστημίῳ διδάσκοντα κ. Mario Roques, σκοποῦντα νὰ ἐκδώσῃ μονογραφίαν περὶ τῶν παραμυθίων τοῦ πάπα Γρηγορίου· ὁ κ. Roques, εὐλόγως εἶκασεν ἐκ τῆς διαδόσεως τῶν παραλλαγῶν παρὰ τοῖς Κόπταις, τοῖς Κούρδοις καὶ τοῖς σλαβικοῖς λαοῖς, ὅτι θὰ ὑπῆρχεν ἴσως βυζαντινὸν τι πρότυπον, ἐξ οὗ προῆλθον καὶ αὗται καὶ αἱ τῆς δυτικῆς καὶ μέσης Εὐρώπης παραλλαγαί· κατὰ δὲ τὴν γνώμην, ἣν ἀνεκοίνωσα αὐτῷ, ἐκ τριῶν γνωστῶν μοι βυζαντινῶν συναξαρίων τοῦ Ἰούδα (ἐν ἀθωνικαῖς βιβλιοθήκαις, τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων καὶ τῆς τοῦ Διονυσίου) τεκμαιρόμεθα ὅτι ὑπῆρχε καὶ παλαιότερον κείμενον, ὃπερ εἶχεν ὡς πηγὴν καὶ ὁ Jacobus de Vo-

* Ἐδημοσιεύθη εἰς περ. Λαογραφία 1(1909), σ. 107-120.

ragine ἐν τῇ *Legenda aurea* (κεφ. 45), τούτων δὲ τὴν πρώτην πηγὴν δυνάμεθα ἴσως ν' ἀναζητήσωμεν εἰς τύπον τοῦ περὶ Οἰδίποδος μύθου διάφορον τοῦ συνήθους, ὁποῖος ὁ ὑπεμφαινόμενος ὑπὸ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Εὐριπίδου (Φοίν. 26.28).

Τοῦ δ' ἐτέρου κλάδου, οὗ παραλλαγή εἶναι καὶ τὸ προκείμενον ἀλβανικόν-ἀττικὸν παραμῦθιον, ἀλβανικὴ μὲν παραλλαγή (τοσκικὴ) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Dozon¹. Ἑλληνικαὶ δὲ εἶναι ἐν ἠπειρωτικὸν παραμῦθιον² καὶ δύο ἀνέκδοτα, δημοσιευόμενα κατωτέρω. Συγγενὲς δ' εἶναι καὶ παραμῦθιον ἐκ Στήρης τοῦ δήμου Διστομίων τῆς Λεβαδείας³. Τοῦ κλάδου τούτου τὴν ἑλληνικὴν προέλευσιν εἶκασε μὲν πρῶτος ἀνενδοιάστως ὁ Gaston Paris, κατέδειξε δ' ὁ Ernst Kuhn⁴ ἀνευρῶν αἰθιοπικά, ἀραβικά καὶ κοπτικά συναξάρια, περιέχοντα ὁμοίαν διήγησιν καὶ ἐκ τῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας καὶ ἄλλων τεκμηρίων μετὰ πολλῆς πιθανότητος συνήγαγεν, ὅτι ὑπῆρχε παλαιότερον βυζαντινὸν συναξάριον, ἐξ οὗ παρελήφθησαν τὰ ἐν τοῖς αἰθιοπικοῖς, ἀραβικοῖς καὶ κοπτικοῖς.

Εἰς τὴν πλουσιωτάτην συλλογὴν τῶν παραλλήλων, τὰ ὁποῖα ἀναγράφουσιν ὁ Kuhn, καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ εἰδικῶς διὰ μακρῶν ἐπίσης πραγματευθέντες περὶ τοῦ παραμυθίου, A. Weber ἐν τοῖς τρακτικοῖς τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου καὶ A. N. Wesselofsky ἐν τοῖς περιοδικοῖς συγγράμμασι *Russische Revue* καὶ *Romania* καὶ οἱ ἄλλοι ὑπὸ τοῦ Kuhn μνημονευόμενοι συγγραφεῖς, προσθέτομεν ὀλίγα τινά.

Βουλγαρικόν: Ἐμπορος ἀκούει τὰ κατὰ τὴν τρίτην νύκτα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου ἀπορασιθέντα ὑπὸ τοῦ Οὐρίανίτσι (τῶν Μοιρῶν, ἐκ τοῦ ἑλλ. ὀρίζω), ὅτι θὰ κληρονομήσῃ τὴν περιουσίαν του, τὸ ἀγοράζει, ἐπιστρέφων δ' εἰς τὴν οἰκίαν του τὸ ρίπτει εἰς μίαν λόχμην, βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἐπιζήσῃ. Ἄλλ' ἐκεῖ εὐρίσκει τὸ παιδίον ποιμὴν ἀναζητῶν ἀπολεσθεῖσαν ἀμνάδα, καὶ παραλαβὼν τὸ ἀνατρέφει με ἀγνόν γάλα. Τὸ παιδίον, ὀνομασθὲν *Λόγγος*, ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς εὐρέσεώς του, αὐξάνει καὶ προκόπτει. Μετὰ ἔτη συναντᾷ αὐτὸ ὁ ἔμπορος, μανθάνει τὴν ἱστορίαν του, καὶ ὅπως τὸ φονεῦσθαι ἀσφαλέςτερον τὸ ἀποστέλλει εἰς τὴν οἰκίαν του, λέγων ὅτι θὰ τῷ δώσῃ εἰς γά-

1. Manuel de la langue chkipe ou albanaise, Paris 1879, ἀρ. 20, γαλλικὴ δὲ μετάφρασις ἐν *Contes albanais recueillis et traduits par Aug. Dozon*, Par. 1881, ἀρ. 13. Τὴν ἀπόφασιν μιᾶς τῶν Μοιρῶν κατὰ τὴν τρίτην νύκτα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου περὶ γάμου τούτου μετὰ τῆς θυγατρὸς του ἀκούει ὁ φιλοξενούμενος παστῆρ, ὅστις ἀγοράσας τὸ παιδίον παρὰ τῶν γονέων του, ζητεῖ διὰ τοῦ φόνου αὐτοῦ νὰ ματαιώσῃ τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ τῆς μοίρας.

2. Hahn, Gr. u. alb. Märchen, τ. I, σ. 161-163, ἀρ. 20 (ἐκ Κάτω Σουδενῶν).

3. B. Schmidt, Griechische Märchen, σ. 67-68, ἀρ. 2. Κατὰ τὴν παραλλαγὴν ταύτην, τὸ ἀρτιγενὲς παιδίον εἶναι θῆλυ, αἱ δὲ Μοῖραι προορίζουσιν ὡς σύζυγον αὐτοῦ τὸν διανυκτερεύοντα ἐν τῇ οἰκίᾳ τριακοντούτῃ ἔμπορον. Οὗτος ἐπιβουλεύεται τὴν ζωὴν τοῦ παιδίου, νομίζει ὅτι τὸ ἐφόνευσεν, ἀλλ' ὅτε ἐνυμφεῦθη ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ σύζυγός του ἦτο αὐτὴ ἡ ὀρισθεῖσα αὐτῷ ὑπὸ τῶν Μοιρῶν. Ὅμοιον πρὸς τοῦτο εἶναι βοημικὸν παραμῦθιον τῆς Πράγας παρὰ Grohmann, Sagenbuch von Böhmen, τ. I, σ. 5-7.

4. Zur byzantin. Erzählungslitteratur ἐν *Byz. Zeitschrift*, τ. IV, σ. 241-249· τ. V, σ. 163-164· τ. IX, σ. 382 κέ.

μον τὴν κόρην του. Ἐκεῖ δὲ μισθώνει δολοφόνους, τοὺς ὁποίους τοποθετεῖ εἰς τὸ ὑπόγειον τῆς οἰκίας, παραγγείλας νὰ φονεύσωσιν ἐκεῖνον ποῦ θὰ καταβῆ νὰ πάρῃ κρασί. Στέλλει δὲ τὸν Λόγγον νὰ φέρῃ κρασί ἐκ τοῦ ὑπογείου· ἀλλ' ἡ θυγάτηρ του, ἥτις ἠγάπησεν αὐτόν, γινώσκουσα τὰς προθέσεις τοῦ πατρός της, τὸν σφάζει, ὁ δ' ἔμπορος ἀναμείνας ἐπὶ πολὺ κατέρχεται εἰς τὸ ὑπόγειον, ἵνα ἴδῃ ἂν ἐξετελέσθη ἡ παραγγελία του. Ἄλλ' οἱ μισθωτοὶ δολοφόνοι τὸν φονεύουσιν, ὑπολαβόντες ὅτι ἦτο τὸ ὑποδειχθὲν θῦμα, καὶ ὁ Λόγγος νυμφεύεται τὴν θυγατέρα αὐτοῦ καὶ κληρονομεῖ τὴν περιουσίαν του, κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν Μοιρῶν ὀρισθέντα⁵.

Νοτιοσλαβικόν: Ὁ ἀκούσας τὴν ἀπόφασιν τῶν τριῶν Μοιρῶν (Sojenice) ἦτο κρεοπώλης. Ὅπως ματαιωθῆ ἡ πρόρρησις αὐτῶν περὶ γάμου τοῦ παιδίου μετὰ τῆς θυγατρὸς του, τὸ ἀρπάζει, τὸ φέρει εἰς ἓν δάσος καὶ τὸ ἐμπήγει εἰς τὸν κλάδον ἑνὸς δένδρου καὶ φεύγει νομίσας ὅτι τὸ ἐφόνευσεν. Ἀλλὰ τὸ σφάζει ὁ κυνηγὸς ἑνὸς κόμητος καὶ τὸ φέρει εἰς τὸν κύριόν του, ὅστις τὸ ἀνατρέφει μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ὀνομάσας αὐτὸ *Βρετόν* (Najdenik). Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τὸν ἀναγνωρίζει ὁ κρεοπώλης, τὸν στέλλει πρὸς τὴν σύζυγον καὶ τὴν κόρην του μετ' ἐπιστολῆς, δι' ἧς παρήγγελλεν εἰς τὴν σύζυγόν του νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀλλ' αἱ γυναῖκες δὲν ἐκτελοῦσι τὴν παραγγελίαν καὶ τὸν φυγαδεύουσιν, καταγγέλλει οὗτος εἰς τὸν κόμητα τὴν ἐπιβουλήν τοῦ κρεοπώλου, ὁ δὲ κόμης φονεύει τοῦτον καὶ δίδει εἰς τὸν *Βρετόν* γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ κρεοπώλου⁶.

Βλαχικόν: Ἄρχων (boşerü) ἀκούει τὴν ἀπόφασιν μιᾶς τῶν Μοιρῶν (Urşitice), ὅτι τὸ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα γεννηθὲν ἐν τῇ καλύβῃ βρέφος θὰ κληρονομήσῃ ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ ἀρχοντος. Ἀγοράζει αὐτὸ παρὰ τῶν γονέων του, καὶ τὸ ἐγκαταλείπει εἰς τὸ κοίλωμα ἑνὸς δένδρου τοῦ δάσους. Τὸ εὐρίσκει καὶ τὸ ἀνατρέφει ποιμὴν, ὀνομάσας αὐτὸ *Βρετόν* (Aflatulü). Μετὰ εἴκοσιν ἔτη ὁ ἀρχων ἰδὼν τὸν *Βρετόν* ἀναγνωρίζει τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ὑπέθεσεν ὅτι ἐφόνευσεν, καὶ στέλλει αὐτὸ εἰς τὴν ἀρχόντισσάν του μετ' ἐπιστολῆν, δι' ἧς παρήγγελλε τὸν φόνον τοῦ κομιστοῦ. Ἀλλὰ τὴν ἐπιστολὴν ἀνταλλάσσουν καθ' ὁδὸν ὁ Θεὸς καὶ ὁ Ἅγιος Πέτρος μετ' ἄλλην, παραγγέλλουσιν τὸν γάμον τοῦ κομιστοῦ μετὰ τῆς θυγατρὸς του. Οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν, καὶ νέα ἐπιβουλή τοῦ ἀρχοντος κατὰ τοῦ γαμβροῦ του ἐστράφη καθ' ἑαυτοῦ, διαφυγόντος τοῦ *Βρετοῦ*, ἐμπεσόντος δ' εἰς τὴν δολοφονικὴν ἐνέδραν αὐτοῦ τοῦ ἀρχοντος⁷.

Φιννικόν: Ὅμοιότατον πρὸς τὸ ἐλληνικὸν τῆς συλλογῆς τοῦ Hahn. Ἐμπορος πλούσιος διανυκτερεύσας εἰς καλύβην πτωχῶν, ἀκούει κατὰ τύχην πρόρρησιν δύο μάγων, ὅτι τὸ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα γεννηθὲν ἐν τῇ καλύβῃ

5. Ad. Strauss, Die Bulgaren, Lpz. 1898, σ. 177-178.

6. Fr. S. Krauss, Sagen u. Märchen d. Südslaven, Lpz. 1884, ἀρ. 88, τ. II, σ. 179-180. Βλ. καὶ σ. XLVI. Ὅμοιον παραμύθιον ἐκ Podgajci τῆς Srem τῆς Σλαβωνίας ἐν Sbornik τῆς νοτιοσλαβικῆς Ἀκαδημίας, τ. XII, σ. 140, ἀρ. 29.

7. L. Săinenu, Basmele Române, Bucuresci 1895, σ. 142 κέ.

παιδίον θά τόν κληρονομήσῃ. Ὅπως ἀποφύγῃ τὴν πρόρρησιν, ἀρπάζει τὸ παιδίον, τὸ κρεμᾷ εἰς ἓν δένδρον, ἀλλὰ τὸ σώζει καὶ τὸ ἀνατρέφει εἰς ὕλοτόμος· μετὰ εἴκοσιν ἔτη τὸ βλέπει, θέλει πάλιν νὰ τὸ φονεύσῃ, τὸ στέλλει μὲ μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν σύζυγόν του, καθ' ὁδὸν δ' ὁμοῦ δύο μαθηταὶ ἀντικαθιστῶσι τὴν ἐπιστολὴν ταύτην δι' ἄλλης, δι' ἧς παρηγγέλλετο ἡ σύζυγος τοῦ ἐμπόρου νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα της μὲ τὸν νεανίσκον κτλ.⁸

Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι ἡ βουλγαρική, ἡ νοτιοσλαβική καὶ ἡ βλαχική παραλλαγή ἀναφέρουσι τὴν κατὰ τὴν πρώτην ἢ τρίτην νύκτα πρόρρησιν τῶν Μοιρῶν, καὶ ἡ ἀλβανική παραλλαγή οὐ μόνον ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰ συναφῆ πρὸς τὴν δοξασίαν τῆς ἐπισκέψεως τῶν Μοιρῶν ἔθιμα, ἐν δὲ ταῖς ἑλληνικαῖς παραλλαγαῖς ἔχει παραφθαρῆ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, ἂν καὶ στηρίζεται εἰς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὸν ἔθιμον τῆς ὑποδοχῆς τῶν Μοιρῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπως μοιράνωσι τὸ ἀρτιγενὲς παιδίον.

Δύο ἐπεισόδια τοῦ παραμυθίου, τὸ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς ἐπιστολῆς καὶ τὸ τῆς ἐνέδρας, εἰς ἣν ἐνέπεσεν ὁ κατασκευάσας αὐτήν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀρχῆθεν ἐγκατεπλέκοντο ἐν αὐτῷ. Διότι τὸ μὲν πρῶτον εὐρίσκεται καὶ εἰς τὰ κοπτικὰ καὶ αἰθιοπικὰ συναξάρια, τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὰς πλείστας τῶν παραλλαγῶν, ἐν αἷς καὶ ἰνδικαῖς.

Ἡ παραγγελία πρὸς φόνον αὐτοῦ τοῦ κομιστοῦ τῆς ἐπιστολῆς ἀναφέρεται καὶ ἐν τῷ μύθῳ τοῦ Βελλερεφόντου καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ διαθήκῃ (Δαυιδ-Οὐρίας)⁹. Ἡ δ' ἀντικατάστασις τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς δι' ἄλλης ἀντιθέτου ἀποτελεῖ τὸ χαρακτηριστικὸν ἐπεισόδιον τοῦ ἡμετέρου παραμυθίου¹⁰. Κατὰ τὰ συναξάρια, ὁ ἀντικαταστήσας τὴν ἐπιστολὴν ἦτο ὁ ἀρχάγγελος Μιχαήλ¹¹. Ἐν τῇ τσοκικῇ παραλλαγῇ παρὰ Dozon ἡ ἀντικατάστασις γίνεται ὑπὸ Ἀράπη, ἐν δὲ τῇ προκειμένη ἀλβανικῇ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ σεβασμίου γέροντος, ὁ ὁποῖος ἐννοεῖται ὅτι εἶναι ὁ θεός. Ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ παραλλαγῇ παρὰ Hahn ἓνας ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ λαμβάνει καθ' ὁδὸν παρὰ τοῦ νεανίσκου τὴν ἐπιστολὴν καὶ ὑποβάλλει ἑτέραν. Ἐν δὲ ταῖς δημοσιευομέναις κατωτέρω αὐτοὶ οἱ κομισταί, ὑποπτευόμενοι τὸν δόλον, μεταβάλλουσιν τὴν ἐπιστολὴν.

Τὸ δὲ δεύτερον ἐπεισόδιον, ὅπερ καὶ εἰς ἄλλα παραμύθια παρεμβάλλεται καὶ ὡς αὐτοτελὲς μῦθος φέρεται, εἶναι εὐρύτατα γνωστὸν ἐκ τῆς ποιητικῆς διασκευῆς μιᾶς τῶν παραλλαγῶν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Schiller (Der Gang nach dem Eisenhammer). Περὶ τούτου διέλαβον ἐν ταῖς Παροιμίαις, τ. Α', σ. 563 κέ, ὅπου ἀνέγραψα καὶ τὰς γνωστάς μοι ἑλληνικὰς παραλλαγὰς. Ἐπραγματεύθησαν δὲ περὶ τούτου πλὴν τῶν συγγραφέων τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ ἔργῳ μου ἐκείνῳ καὶ οἱ ἐξῆς νεώτεροι: Emm. Cosquin, La légende

8. Ausland 1857, σ. 641-644.

9. Βασιλ. Β' ια' 14 κέ.

10. Wessellofski ἐν Russische Revue, τ. IV, σ. 184 κέ. Kuhn ἐν Byz. Zeitschrift, τ. IV, σ. 244· τ. V, σ. 164. Πρόσθετες εἰς τὰ ἀναφερόμενα παραμύθια καὶ ἐν γερμανικὸν παρὰ Simrock, Deutsche Märchen, ἀρ. 72. Νορβηγικὸν παρὰ Abjoeensen - J. Moe, Norske Folkeeventyr, 1852, σ. 22 κέ = Beauvois, Contes populaires de la Norvège, 1862, σ. 50 κέ.

11. Kuhn, ἐνθ' ἀν., τ. IX, σ. 383.

de du page de Sainte Elisabeth de Portugal et le conte indien des Bons Conseils en Revue des questions historiques, 1903, τ. 73, σ. 5-44· ὁ αὐτός, La légende du page de Sainte Elisabeth et les contes orientaux (Post-scriptum) ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ, 1904, τ. 74, σ. 207-217. C. Formichi ἐν Archivio per lo studio delle tradizioni popolari, 1903, τ. 22, σ. 9-30. J. Bolte ἐν Zeitschrift d. Vereins f. Volkskunde, 1903, σ. 108 καὶ 1906, σ. 278. Analecta Bollandiana, 1903, σ. 505-506. E. Kuhn ἐν Byz. Zeitschrift, τ. IV, σ. 245.

Ἡ παλαιστάτη καὶ ἀπλουστάτη διατύπωσις εὐρίσκεται ἐν τῷ ἑλληνικῷ μύθῳ περὶ τοῦ Ἀρχελάου, ὡς διεσκεύασεν αὐτὸν ἴσως ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ ἀπολεσθείσῃ ὁμωνύμῳ τραγωδίᾳ του. Ὁ πενθερός τοῦ Ἀρχελάου Κισσεὺς ἐσκόπει νὰ ἐμβάλῃ αὐτὸν διὰ δόλου εἰς βόθρον, ὃν ἐπλήρωσε ἀνημμένων ἀνθράκων, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ Ἀρχελάου ἐνέπεσεν εἰς αὐτὸν καὶ ἐθανατώθη αὐτὸς ὁ ὀρύξας. (Hygin., Fab. 219. Nauck, Trag. Graec. Fragm., 2ας ἐκδ., σ. 426 κέ). Πληρέστερον δ' ἔχει τὸν μῦθον παλαιὸν βυζαντινὸν συναξάριον, ὃπερ θὰ εἶναι ἢ πιθανὴ πηγὴ τῆς διηγήσεως περὶ θαύματος τῆς Παναγίας ἐν τῇ τοῦ Κρητὸς Ἀγαπίου Λάνδου (12' αἰῶνος) Ἀμαρτωλῶν Σωτηρία (Μέρ. Γ' θαῦμα 65 τῆς ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως τοῦ 1857, σ. 392-394). Ἡ διήγησις ἀναφέρεται εἰς τοὺς χρόνους τῆς βασιλείας τοῦ Θεοφίλου τοῦ μεγάλου. Ὁ Θεόφιλος, υἱὸς τοῦ Ἰουλιανοῦ, πλουσίου μὲν ἀλλοτὲ κατοικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ πτωχεύσαντος εἰς τὴν γῆρας του, ὅπως βοηθήσῃ εἰς τὸν πατέρα του, ἐδέχθη νὰ πωληθῇ ὡς δούλος εἰς ἄρχοντα τοῦ παλατίου, τὸν πατρικίον Κωνσταντίνον. Οὗτος ταχέως ἠγάπησα τὸν νέον διὰ τὰς ἀρετάς, τὴν μάθησιν καὶ τὸ κάλλος αὐτοῦ καὶ τὸν εἶχεν ἐμπιστοῦ ὑπηρετήν. Καί ποτε μεταβαίνων εἰς τὸ παλάτιον, ἀπέστειλεν αὐτὸν νὰ φέρῃ τὸ χαρτοφυλάκιον, ἐν ᾧ εἶχε τὰ ἔγγραφα του, ὃπερ ἐλησμόνησεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ὁ νέος ἔδραμε καὶ εἰσελθὼν ἐν σπουδῇ εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ πατρικίου ἔλαβεν ἐκεῖθεν τὸ χαρτοφυλάκιον, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν κυρίαν του, μοιχευομένην ἐκεῖ μετὰ τινος δούλου. Αὕτη δὲ φοβηθεῖσα ἐσυκοφάντησε τὸν Θεόφιλον, ὅτι ἐπεχείρησε νὰ τὴν βιάσῃ, ἔσωσεν δ' αὐτήν, ἐγκαίρως προσδραμῶν εἰς τὰς κραυγὰς τῆς, ὁ δούλος ἔραστής.

Ὅργισθεὶς ὁ πατρικίος παρεκάλεσε τὸν ἑπαρχον νὰ θανατώσῃ τὸν δούλον του, τὸν ὁποῖον θὰ τοῦ ἐπεμπε τὴν πρωίαν καὶ ν' ἀποστείλῃ πρὸς αὐτὸν τὴν κεφαλὴν του ἐν πήρᾳ ἐσφραγισμένη. Ὁ ἑπαρχος συγκατετέθη, ἀφοῦ ὁ πατρικίος ἐνώπιον μαρτύρων ἐγγράφως διετύπωσε τὴν καταγγελίαν. Τὴν πρωίαν ἐπεμψεν ὁ πατρικίος τὸν καταγγεληθέντα δούλον πρὸς τὸν ἑπαρχον. Ἀλλ' οὗτος διερχόμενος πρὸ τινος ἐκκλησίας τῆς Παναγίας, ὅπου ἐγίνετο λειτουργία, καὶ ἐνθυμηθεὶς τὴν πατρικὴν ἐντολήν, μηδέποτε νὰ παραλίπη τὴν ἀκρόασιν λειτουργίας, ὅσονδῆποτε ἐπείγουσαν ἐργασίαν καὶ ἂν ἔχη, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ παρέμεινε μέχρι τῆς ἀπολύσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἔνοχος δούλος, ἀνυπομονῶν διότι ὁ ἑπαρχος δὲν ἀπέστειλε τὴν κεφαλὴν τοῦ συνδούλου, καὶ λαβὼν τὴν ἀδειαν τοῦ κυρίου του, ἔτρεξε δρομαῖος ἵνα τὴν κομίσῃ αὐτός. Ἀλλ' ὁ ἑπαρχος ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν πρῶτον ἐλθόντα, τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ἔδωκεν εἰς τὸν Θεόφιλον. Ὅτε δ' οὗτος ἐκόμισεν ἀγνοῶν τὸν σάκκον, ἐν ᾧ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐνόχου, ἢ ἀλήθεια ἀπεκαλύφθη, ὡμολόγησε δὲ καὶ ἡ δέσποινα τὴν

κακουργίαν αὐτῆς. Ὁ πατρίκιος υἱοθέτησε τὸν Θεόφιλον καὶ κατέστησεν αὐτὸν κληρονόμον του.

Πρὸς τὴν διήγησιν τῆς *Ἀμαρτωλῶν Σωτηρίας* συμφωνεῖ ἐν τοῖς κυριωτάτοις θρακικῆ παράδοσις τῆς Βιζύης, ἦν, παρὰ τῆς μητρὸς μαθὼν, διεσκεύασε ποιητικῶς ὁ Γ. Μ. Βιζυηνός¹². Ἀναφέρεται καὶ ἐν ταύτῃ ἡ πατρικὴ ἐντολὴ περὶ μὴ παραλείψεως τῆς ἀκροάσεως τῆς λειτουργίας δι' οἰονδήποτε λόγον, ἐντολὴ δὲ ἡ συμβουλὴ εἶναι ὁ μοχλὸς τῆς διηγήσεως καὶ ἐν τῷ Ἰνδικῷ παραμυθίῳ, ὅπερ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Cosquin, ὑπεμφαίνει τὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς προέλευσιν τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀσιατικῶν παραλλαγῶν τοῦ μύθου. Προστίθεται δ' εἰς τὴν θρακικὴν παράδοσιν καὶ νέα περιπέτεια. Ὁ κατηγορηθεὶς θεράπων Σοφιανὸς ἀποκαλύπτεται ὅτι εἶναι ἡ μετημφιεσμένη θυγάτηρ δυστυχῆσαντος ἄρχοντος, ἦν νέαν ἐγνώρισε καὶ ἠγάπησεν ὁ μετέπειτα κύριός της, οὗτος δὲ μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἐνόχου συζύγου του νυμφεύεται αὐτήν. Ἡ περιπέτεια τῆς κατηγορίας ἐπὶ ἀποπειρᾷ βιασμοῦ γυναικῶν εἰς ἄνδρας μετημφιεσμένων εἶναι κοινοτάτη εἰς βυζαντινὰ συναξάρια¹³.

Τῶν παραλλαγῶν τῶν ἑλληνικῶν παραμυθίων ἔχουσι τὸ ἐπεισόδιον ἡ ἠπειρωτικὴ παρὰ Hahn, ἡ μακεδονικὴ παρὰ Abbott καὶ ἡ μυκονία. Ἐν τῇ τοσικῇ παρὰ Dozon αὐτὸς ὁ διατάξας τὸν φόνον πασᾶς φονεύεται. Κυπριακὸν δὲ τι παραμύθιον¹⁴ ἀναφέρει ὅτι βασιλόπουλον ἀπέφυγε τὸν ἐπικρεμάμενον αὐτῷ μοιραῖον κίνδυνον, ἀγοράσαν τὸν μισθὸν ἐκ τῆς λειτουργίας, εἰς ἣν ἐνεκά τινος κωλύματος δὲν ἠδυνήθη νὰ λειτουργηθῆ, ἐφονεύθη δ' ὁ πωλήσας τὴν ἐκ τῆς λειτουργίας θεῖαν χάριν. Μία βουλγαρικὴ παράδοσις ἔχει τὸ ἐπεισόδιον τῆς σωτηρίας τοῦ συκοφαντηθέντος ἀθώου, ὅστις ἐκτελῶν πατρικὴν ἐντολὴν εἰσῆλθεν εἰς ἐκκλησίαν καὶ ἐβράδυνε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν βασιλικὴν προσταγὴν, ἐν συμφυρμῷ πρὸς τὴν διήγησιν περὶ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ τῆς Ἡρωδιάδος¹⁵.

Τὸ τέλος τῆς σμυρναϊκῆς παραλλαγῆς συμπίπτει πρὸς τὸ ἀραβικὸν (ὑπὸ χριστιανοῦ Κόπτου γραφὲν) συναξάριον τῶν θαυμάτων τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ¹⁶. Ὡς ἐν τῇ σμυρναϊκῇ παραλλαγῇ ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν τῷ συναξαρίῳ ὁ πλούσιος Μαρκιανὸς ἐπιστρέφει εἰς τὴν πόλιν του ἐνῶ γίνονται αἱ γαμήλιοι τελεταὶ καὶ μανθάνει παρὰ διαβάτου εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς μιλλίου ἀπὸ τῆς πόλεως τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς του.

Ἡ μυκονία παραλλαγή περιέχει καὶ στοιχεῖα ἐτέρου παραμυθίου, τοῦ *Ἀρκουδογιάννη*. Εἰς τὰ ἑλληνικὰ παραμύθια, ὡς εἰς πολλοὺς ἀρχαίους μύθους, ἀναφέρονται συχνάκις ἥρωες τραφέντες ὑπὸ ζώων, ὑπερβάλλοντες τοὺς κοινούς ἀνθρώπους εἰς ρώμην. Ἐν λεσβιακῷ ἔκθετος βασιλόπαις τρέφεται εἰς τὸ

12. Ἀτθίδες αἰθραι, σ. 256-266.

13. Βλ. Usener, *Legenden der Pelagia*, 1879, σ. XVI κέ.

14. Σακελλάριου, *Κυπριακά*, τ. Β', σ. 319-320.

15. Lydia Schischmanov, *Légendes religieuses bulgares*, σ. 97-100, ἀρ. 46.

16. Ἐξ ἀραβικοῦ χειρογράφου τῆς ἐν Γόθα δουκικῆς βιβλιοθήκης. E. Kühn ἐν *Byz. Zts.*, τ. IV, σ. 244.

δάσος ὑπὸ ἐλάφου, ὅθεν ἔλαβε τὸ ὄνομα *Λαφουγιάνις*¹⁷. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους μύθους ὁ Πάρις ἐτράφη ἐκτεθείς εἰς τὴν Ἰδὴν ὑπὸ ἄρκτου, ἴχνη δὲ μύθων περὶ μεγάλης ρώμης αὐτοῦ εἶναι ἴσως τὰ φερόμενα περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἡμύνητο κατὰ τῶν ληστῶν καὶ ἐπροφύλαττε τὰ ποίμνια¹⁸. Ὁ Ἀρκείσιος ἐμυθολογεῖτο υἱὸς τοῦ Κεφάλου καὶ ἄρκτου, ὁ δὲ Ἄγριος καὶ ὁ Ὀρειος ἐλέγοντο τέκνα τῆς Πολυφόντης καὶ ἄρκτου, ὁ δ' ἐπώνυμος τῶν Ἀρκάδων ἦρωος Ἀρκὰς τοῦ Διὸς καὶ τῆς εἰς ἄρκτον μεταμορφωθείσης νύμφης Καλλιστοῦς.

Ἐν ἠπειρωτικῷ (ἐξ Ἰωαννίνων) παραμυθίῳ τῆς συλλογῆς τοῦ Hahn (ἀρ. 75), ὡς τὸν Ἀρκείσιον ἐκ τοῦ Κεφάλου ἐγέννησεν ἄρκτος, οὕτως ἄρκτος ἐγέννησε ρωμαλεώτατον παῖδα ἐξ ἱερέως, ὃν ἐβίασε νὰ συνέλθῃ αὐτῇ. Παπᾶς ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ μυκονίᾳ παραλλαγῇ, καὶ ἐν ἀνεκδότῳ θεσσαλικῷ παραμυθίῳ (ἐκ Καρατσόλ τοῦ Τιρνάβου). Τὸν παπᾶν πλανηθέντα ἐν ἐρήμῳ τόπῳ καὶ κινδυνεύοντα νὰ γίνῃ βορὰ ἀγρίων θηρίων σῶζει ἄρκτος. Ὁ παπᾶς εὐγνωμονῶν, *ὑποσχέθη σ' τν ἀρκουδα ποῦς θὰ κἀνη μιγάλα καλὰ κι σ' αὐτὴν κι στὰ πιδιὰ τς, ἂν ἔχη. Ἡ ἀρκουδα, ποῦ εἶχε βρῆ ἓνα πιδάκι προτυτέρα ποῦ τ' ἀπέταξαν κακοὶ ἄθρουποι σ' τν ἐρημιὰ κι τοῦ τριφι γιὰ νὰ τοῦ μιγαλώσ', εἶπε σ' τοὺν παπᾶ ποῦς θὰ τοῦ στείλῃ σ' αὐτόν, καὶ φροντίσ' γιὰ τοῦ καλὸ τοῦ πιδιοῦ τς, ὄντα θὰ μιγαλώσ'. Τοῦ πιδι τῶρα τράνι κι δὲν ἤθιλε νὰ ζῆ μέσ' σ' τς λόγγους μι τὰ θηρία, ἤθιλε νὰ εἶνι μι ἀθρώπ'. Γότις ἡ ἀρκουδα τοῦ εἶπι νὰ πάη κει πέρα σ' ἰκείνου τοῦ χουριὸ σ' τν ἰκκλησιὰ, ν' ἀνταμοσ' τοὺν παπᾶ κι νὰ τοὺν πῆ κίνου κι κίνου, κι θὰ σι πᾶρ' στοῦ σπιτι τ', νὰ σι κει παντουνταῖ.*

Τὸ παιδί μεταβαίνει εἰς τοῦ παπᾶ, ἐκτελεῖ διαφόρους ἄθλους, ὑπηρετοῦν αὐτόν, ἐν τέλει ὁ παπᾶς ἐπιβουλεύεται τὴν ζωὴν του, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ μοιραίως φονεύει τὴν παπαδιάν.

Αἱ δημοσιευόμεναι ἀμέσως κατωτέρω αὗτο παραλλαγαὶ προέρχονται ἢ μὲν πρώτη ἐκ Σμύρνης, γραφεῖσα τῷ 1862 ὑπὸ Κίμωνος Ι. Παπαμιχαηλέ, χάριν τοῦ καθηγητοῦ Δ.Ι. Μαυροφρύδου, ὅστις δὲν ἔκαμε χρῆσιν αὐτῆς, ἢ δὲ δευτέρα ἐκ Μυκόνου, ἀνακοινωθείσά μοι τῷ 1888 ὑπὸ τοῦ Μυκονίου κ. Μιχ. Ι. Βενιέρη, νῦν καθηγητοῦ ἐν Ἐρμούπολει Σύρου.

Ἡ τύχη νικᾶ ἢ ὁ βασιλιᾶς;

(ΣΜΥΡΝΗ)

Μιά φορὰ ἦταν ἓνας βασιλιᾶς κ' ἠπῆγε μὲ τς ἀστρονόμοι του στὸ κυνηγι-ἠβράδουσε ἢ μέρα κ' ἠπῆγε νὰ κοιμηθῇ μέσα σ' ἐνοῦς μυλωνᾶ τὸ σπίτι. Τῇ νύχτα λοιπὸν ἠγέννησε ἢ γυναῖκα τοῦ μυλωνᾶ. Τὸ πρωὶ ἤστειλε τς ἀστρονόμοι ἀπάνω γιὰ νὰ διοῦνε τί παιδί ἦκανε. Κατεβήκανε κάτω, τς ἀρωτᾶ ὁ βασιλιᾶς τί παιδί ἦκανε, καὶ αὐτοὶ δὲν ἠμιλούσανε. Μὲ τὰ πολλά, ἀφοῦ τς ἐφοβέρι-

17. Georgeakis et Pineau, Folklore de Lesbos, σ. 68 κέ.

18. Roscher, Lexik. d. Mythol., τ. III, σ. 1584.

σε πολύ, τοῦ ἔπανε πῶς ἦκανε ἀγόρι καὶ θὰ γίνῃ γαμπρός του. Τότε ὁ βασιλιάς μὲ θυμὸ εἶπε: «Καὶ γιὰ νὰ διοῦμε ποιὸς ἀπ' τσί δυὸ νικᾷ, ἡ τύχη γιὰ ὁ βασιλιάς;» Λένε: «Βασιλέα μου, ἡ τύχη νικᾷ». Λέει ἐκεῖνος: «Ὁ βασιλιάς».

Τὸ πρῶι ἠσηκώθηκε καὶ λέει τοῦ μωλῶνᾶ: «Νὰ μοῦ δώσης τὸ παιδί ποῦ γεννήθηκε χτὲς τὸ βράδυ». Λέει ὁ μωλῶνᾶς: «Πῶς θὰ σοῦ τὸ δώσω, ποῦ εἶναι παιδί μου;» Μὲ τὰ πολλὰ κατάλαβε πῶς εἶναι ὁ βασιλιάς καὶ ἠφοβήθηκε καὶ τοῦ τὸ ἔδωκε. Τὸ παίρνει ὁ βασιλιάς τὸ παιδί, κ' ἐκεῖ ποῦ πηγαίνανε βγάζει ἕνα μαχαῖρι ἀπὸ τῆ μέση του καὶ τὸ ἔμπεξε τοῦ παιδιοῦ, κ' ἠθάρρεψε πῶς τὸ ἔχε σκοτώσει καὶ τὸ πέταξε καταῆς. Μὰ τὸ ἔχανε φασκιωμένο μὲ πολλὰ παννιά, κ' ἔτσι δὲν ἦπαθε τίποτα. Φύγανε ἀπὸ κείνο τὸ μέρος κ' ἠπήγανε στὸ παλάτι του.

Ἄς ἀφήσωμε τώρα τὸ βασιλιά, κι ἄς πιάσωμε τὸ καλὸ σου τὸ παιδί. Ἦτανε ἕνας τζομπάνης, κ' ἐκεῖ ποῦ ἔβοσκε τὰ γίδια του, τοῦ ἔφευγε κάθε μέρα μιὰ κατσίκια κ' ἐπήγαινε καὶ βύζαινε αὐτὸ τὸ παιδί, καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὴ ὥρα γύριζε στὸ κοπάδι. Μιὰ μέρα παραφύλαξ' ὁ τζομπάνης νὰ διῆ ποῦ φεύγει καὶ πάει. Εἶδε πῶς βύζαινε ἕνα παιδί, πάει κοντὰ τὸ βλέπει, κ' εὐχαρίστησε τὸ θεὸ ποῦ τοῦ ἔστειλε ἕνα παιδί, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ποῦ ἔτανε παδρεμένος καὶ δὲν ἦκανε παιδιά. Τὸ πάει στὴν κατοικία του, χάρηκε κ' ἡ γυναῖκα του, τοῦ πήρανε μιὰ βυζάστρα καὶ τὸ βύζαινε. Σὺν ἠμενάλωσε, τὸ ἔστειλε ὁ μπαμπάς του κ' ἔβοσκε τὰ γίδια του. Μιὰ μέρα βγήκε ὁ βασιλιάς στὸ κυνήγι μὲ τς ἀστρονόμοι καὶ τὴ δωδεκάδα του. Οἱ ἀστρονόμοι τὸ γρονθίσανε καὶ γυρίζουνε καὶ λέει τοῦ βασιλιά: «Ἡ τύχης νικᾷ γιὰ ὁ βασιλιάς;» Τότες γυρίζει καὶ πῶς λέει ὁ βασιλιάς, τί θέλουν νὰ εἰποῦν. Τότε τοῦ θυμίσανε τὸ περιστατικὸ, καὶ τοῦ δείξανε τὸ βοσκόπουλο. Τὸ φωνάζει ὁ βασιλέας τὸ παιδί καὶ τοῦ λέει: «Γρονθίζεις γράμματα;» Λέει: «Ὁχι». Τότε αὐτὸς γράφει ἕνα γράμμα, καὶ ἔσοντας νὰ ἔναι μὲ τὴν ὀλπίδα πῶς δὲ γρονθίζει τὸ παιδί γράμματα, τοῦ τὸ ἔδωκε νὰ τὸ πάη τοῦ βεζίρη του στὸ παλάτι καὶ νὰ περιμένη νὰ πάρη τὴν ἀπόκριση. Τὸ παιδί τὸ καϊμένο στὸ δρόμο τοῦρθε στὸ νοῦ καὶ λέει: «Αὐτὸς ὁ βασιλιάς, τί ἦτανε δουλειά του νὰ μ' ἀρωτήσῃ ἂν ξέρω γράμματα. Βέβαια θὰ τρέχη καμιά σκατοδουλειά». Τ' ἀνοίγει τὸ γράμμα καὶ τί νὰ δῆ! Ἄδεις γιὰ καλὸ, βλέπει πῶς διαλογόυδανε νὰ τὸ σκοτώσουνε. Πιάνει καὶ αὐτὸ καὶ γράφει σ' ἄλλο χαρτί, κ' ἠγραψε: «Ἀμέσως ποῦ φτάσει αὐτὸ τὸ παιδί, νὰ τὸν δώσης τὴν κόρη μου καὶ νὰ κάνῃς τοὺς γάμους πρὶν νὰ φτάσω». Βάζει κι ἀποκάτω τὴν ὑπογραφή τοῦ βασιλιά, καὶ πηγαίνει στὸ βεζίρη καὶ τοῦ δίνει τὸ γράμμα. Παίρνει τὸ γράμμα, τ' ἀναγνώνει, κ' εὐτὺς τότε στέλνει στὸ λουτρό, τοῦ βάζει βασιλικά φορέματα, κι ἀνοίγει τσί γάμοι, καὶ σαράντα ἡμέρες τρώγανε καὶ ξεφαντώνανε. Ἄφου τέλειωσε ὁ γάμος, φτάνει κι ὁ βασιλιάς μὲ τσί ἐκπαγιέ του (;) καὶ ἀκούοντας τὰ τούμπανα καὶ τσί καμπάνες τρόμαξε, κι ἀρωτᾷ τί γίνεται. Τοῦ λένε : «Βασιλιά μου, ἡ κόρη σου παντρεύεται». Λέει: «Μεθυσμένος εἶσαι, γιὰ σκοτισμένος;» Πηγαίνει στὸ παλάτι του, κι ἀρωτᾷ τὸ βεζίρη: «Τ' εἶν' αὐτὰ τὰ πράματα ποῦ βλέπω;» Λέει: «Βασιλιά μου, ὅ,τι μὲ πρόσταξες ἔτσι καὶ ἦκανα». Τοῦ δείχνει τὸ γράμμα καὶ τοῦ λέει: «Ἴδου καὶ ἡ ὑπογραφή σου».

Τότες κι ὁ βασιλιᾶς ὡμολόγησε πῶς καὶ τῷ ὄντις ἡ τύχη νικᾷ καὶ ὄχι ὁ βασιλιᾶς, ἀναγνώρισε τὸ γαμπρὸ του,

κ' ἠκάμανε γάμοι καὶ χαρὲς
καὶ ξεφάδωσες καλές.

Ὁ Ἀρκουδογιάννης

(ΜΥΚΟΝΟΣ)

Μιά φορά ἕνας ἤθελε νὰ πάη ἀπὸ 'να χωριὸ σ' ἄλλο μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ βυζανάρικο παιδί του. Στὸ δρόμο ἐνουχτώθη καὶ τὸν ἐπιασε καὶ βροχὴ καὶ μπῆκε μέσα σ' ἕνα κελλί. Ἀφοῦ φάν' ὅτι εἶχανε, ἐκοιμήθηκαν. Περνοῦσ' ἀπὸ κεῖ κ' ἕνας χασάπης, καὶ γιὰ τὴ βροχὴ μπῆκε κ' εὐτόνος μέσα στὸ κελλί, ὅπου εἶδγιε τὸ φῶς, ἕνα ἄθρεπο, μιὰ γυναῖκα καὶ τὸ παιδί καὶ κοιμώντανε. Ἀφοῦ πέρασε λίη ὥρα, τότε μπαίνει κ' ἕνας ἄλλος καὶ δὲ χαιρετᾷ τὸ χασάπη, ἀλλὰ πιάνει τὸ παιδί καὶ τοῦ γράφει στὸ κούτελο πῶς θενὰ κληρονομῆση τὸ χασάπη ποῦ στέκεται στὴν πόρτα. Ἀφοῦ ἤγραψεν εὐτὰ ἐβγήκε πάλι χωρὶς νὰ χαιρετήση. Ὁ χασάπης ἐπῆε κοντὰ νὰ δῆ πᾶ νὰ κάμε κακὸ στὸ παιδί καὶ βάλουν εὐτὸ στὸ μπελά. Βλέπει τὰ γράμματα στὸ κούτελο τοῦ παιδιοῦ, καὶ σκεπτόνται πῶς μπορεῖ νὰ χαλάση τὸ παιδί, χωρὶς νὰ τόνε νοιώση κανεὶς γιὰ νὰ μὴ βγοῦν τὰ γράμματα σωστά. Τὸ 'πιασε καὶ τὸ 'βαλε στὸ ντρουβᾶ του. Ἄμα πέρασεν ἀπὸ νὰ λαγκάδι βαθὺ τὸ 'ριξε κάτω γιὰ νὰ σκοτωθῆ. Ἐμπλεξεν ὁμως σ' ἕνα φρύανο κ' ἐσώθη.

Μιά ἀρκουδα εἶχε τὴ φωλιά κης κοντὰ στὸ φρύανο κ' ἦτονε ὅ,τι καὶ γέννησε. Εἶχε πολὺ γάλα καὶ μαζί μὲ τ' ἀρκουδάκια ἐπῆρε καὶ τὸ παιδί καὶ τὸ βύζανε, καὶ μεγάλωσε καὶ περπατοῦσε μὲ τὰ τέσσερα σὰ κ' ἐκεῖνα. Ἡ ἀρκουδα συνήθιζενε νὰ τὰ πααίνη νὰ βόσκουνε σ' ἐνοῦς παπᾶ τ' ἀμπέλι. Ὁ παπᾶς ἐβλεπε τὰ πατήματα κῆ ἀρκουδας, τῶν ἀρκουδακιῶ καὶ τοῦ παιδιοῦ μαζί, ἐβαλε ντραγάτες νὰ τὸ πιάσουνε. Οἱ ντραγάτες ἐφυλάανε ὅλη νύχτα καὶ τὸ πιάσανε. Τὸ πῆρ' ὁ παπᾶς, τὸ βάφτισε καὶ τὸ 'βγαλεν Ἀρκουδογιάννη. Τὸ 'χε σὰν παιδί του καὶ τὸ 'μαθε καὶ λία γραμματάκια.

Ἄμα ἐμεγάλωξενε ὁ Ἀρκουδογιάννης, ἐπέρασε μιὰ μέρα ἀπὸ κεῖ ὁ χασάπης ποῦ τὸν εἶχενε ριχτάμενο στὸ λαγκάδι. Ὁ παπᾶς τοῦ 'βαλε νὰ φάη καὶ τοῦ φάνη παράξενο τ' ὄνομα τ' Ἀρκουδογιάννη καὶ ρώτησε γιὰ αὐτὸ τὸ παπᾶ. Ὁ παπᾶς τοῦ 'πε τὴν ἱστορία, πῶς εὐρέθηενε μὲ τὴν ἀρκουδα. Ὁ χασάπης ἐσυλλοίστηνε, πᾶς εἶναι τὸ παιδί ἐκεῖνο ποῦ 'ριξε στὸ λαγκάδι. Παρακάλεσε τὸ παπᾶ, ἂν μπορῆ ὁ Ἀρκουδογιάννης νὰ τοῦ πάη ἕνα γράμμα στὸ χωριὸ του καὶ νὰ τὸ δώκη στὰ χέρια κῆ γυναίκας του καὶ νὰ πῆ πῶς σὲ τρεῖς μέρες θενᾶρθη. Ἐπῆρεν ὁ Ἀρκουδογιάννης τὸ γράμμα καὶ στὸ δρόμο τὸ 'νοιξε καὶ εἶδγιε μέσα πῶς εὐτόνονε ποῦρχεται εὐτοῦ νὰ τόνε σκοτώσετε. Ὁ Ἀρκουδογιάννης ἐπιασε καὶ ἔκαμεν ἄλλο γράμμα, κ' ἔγραψε μέσα πῶς εὐτό-

νονε ποῦρχεται εὐτοῦ νά τονέ μπατρέψετε με τή θυατέρα μας. Ἄφου ἐπήαινε τὸ γράμμα ὁ Ἄρκουδογιάννης ἀμέσως τὸν ἐμπατρέψανε. Ὑστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες φτάνει κι ὁ χασάπης καὶ τοῦ λέανε «καλορίσκη ἡ θυατέρα σου». Ὁ χασάπης ἤκανε πῶς νά ξέρη κ' ἤλεενε «εὐκαριστῶ». Ὁ χασάπης πάλι ἤθελε νά τονέ σκοτώσῃ. Γιά αὐτὸ πῆε στὸ βοσκὸ του καὶ τοῦ ἔπενε: «Ὁγιος ἔρθῃ νά σοῦ ζητήξῃ ἀρνί, νά τότε σκοτώσῃς με τὴν ἀξίνη». Ὑστερα πῆε στὸ σπίτι του, κ' εἶπε στὴ γυναῖκα του: «Ἐγὼ πάω στὸ γυαλὸ καὶ σὺ στείλε τὸ γαμπρὸ στὸ βοσκὸ νά φέρῃ ἓνα ἀρνί γιά νά κάμωμε τὸ γιόμα». Ἡ γυναῖκα ἤστειλενε τὸ γιὸ νά φέρῃ τ' ἀρνί, γιὰτὶ ἐντρέποντανε νά στείλῃ τὸ γαμπρὸ. Ἄφου πῆεν ὁ γιός, ἀμέσως ὁ βοσκὸς τὸν ἐσκότωσενε. Σὲ λίη ὥρα ἤρθε κι ὁ χασάπης στὸ σπίτι καὶ μαθαίνει πῶς ἀμπαντέχει τὸ γιὸ νά φέρῃ τ' ἀρνί. Ἀκούει εὐτὰ ὁ χασάπης, τρέχει, κι ὁ βοσκὸς ἀπὸ μακριὰ τοῦ φωνάζῃ «καλὰ σοῦ τὸν ἔχω». Ὁ χασάπης ἄμα πῆε κοντὰ καὶ εἶδγε τὸ γιὸ σκοτωμένο, ἐπιασε τὸ μαχαῖρι του καὶ ἐσκοτώθη. Καὶ ἔμεινε νοικοκύρης σ' οὐλα ὁ Ἄρκουδογιάννης καὶ ἐβγήκανε σωστὰ τὰ γράμματα ποῦ τοῦ ἔγραψε στὸ κούτελό του ἐκεῖνος ὁ ἄθρεπος μέσα στὸ κελλί.

Τοῦ δευτέρου ἀλβανικοῦ παραμυθίου ἑλληνικὰς παραλλαγὰς εὐρίσκομεν παρὰ Hahn καὶ Legrand¹⁹. Ἐν τῷ παρὰ Hahn ἡπειρωτικῷ παραμυθίῳ (ἐκ Ζίτσης) ἡ εἰσαγωγή εἶναι ὁμοιοτάτη: ὁ πατὴρ ἐρωτᾷ τὸν ἐπίσκοπον ἂν τὸ ἀρνὶ ποῦ ἓνας ἔθρεψε κ' ἐμεγάλωσε εἶναι δικαίον νά τὸ ἀφήσῃ νά τὸ φάγῃ ἄλλος ἢ πρέπει νά τὸ φάγῃ αὐτός. Ἡ κόρη ὅπως ἀποφύγῃ ζητεῖ δυο χρυσὰς ἐνδυμασίας, φλωρία καὶ μαργαριτάρια καὶ ἓνα κουτί. Διαφεύγει καὶ συναντᾷται με τὸ βασιλόπουλο τυλιγμένη εἰς δέρμα ζώου. Ἐν τῷ ἐξῆς παρατηρεῖται συμφορμὸς πρὸς τὸ παραμύθιον τῆς Σταχτοπούτας. Ἐν ἄλλῃ ἡπειρωτικῇ παραλλαγῇ (ἐκ Βίτζας), ὁ πατὴρ, ὅστις εἶναι παπᾶς, ἐρωτᾷ τὸν ἐπίσκοπον ποῖος δικαιούται νά φάγῃ τὰ μῆλα τῆς μηλιάς πῶχει στὴν πόρτα του, αὐτὸς ἢ ἄλλος ξένος· ἡ δὲ κόρη ζητεῖ ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς ὡραίας ἐνδυμασίας καὶ ἓνα καντλέαν(;) ἤτοι ξύλινον κιβώτιον ἀνθρωπόσχημον ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγκλείεται, φαινομένη ὡς ξύλινος ἄνθρωπος. Ἐν ἑτέρῃ δὲ παραλλαγῇ συμριναϊκῇ, ἡ εἰσαγωγή εἶναι ὁμοία πρὸς τὰ πλεῖστα τῶν εὐρωπαϊκῶν παραμυθίων. Ὁ βασιλεὺς πατὴρ θέλει νά νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα του, ἐκτελῶν ὑπόσχεσιν, ἣν ἔδωκεν εἰς τὴν ἀποθανοῦσαν σύζυγόν του, διότι ὁ δακτύλιος τοῦ ἀρραβῶνος ταύτης ἐφαρμόζεται εἰς τὸν δάκτυλον τῆς θυγατρὸς. Ἡ κόρη ἐν ἀπογνώσει ἐπικαλεῖται τὴν ἀρωγὴν τῶν Μοιρῶν, ἡ δὲ Μοῖρά τῆς ἐπιφανεῖσα τὴν συμβουλεύει νά ζητήσῃ πολυτίμους ἐνδυμασίας, ἐν οἷς καὶ μίαν τριχωτὴν, ἣς ἀδύνατον ἦτο νά κατασκευάσῃ τεχνίτης. Ἀλλὰ τὰ ζητηθέντα προμηθεύει εἰς τὸν βασιλέα ὁ διάβολος, ἡ δὲ κόρη ἀναγκασθεῖσα νά ὑποκύψῃ, φυγαδεύεται ὑπὸ τῆς Μοίρας. Εἰς τὸ βασιλόπουλο ἐπιφαίνεται, φοροῦσα τὸ τριχωτὸν ἐνδυμα, ἐξ οὗ ὠνομάσθη *Μαλλιάρη*²⁰.

19. Hahn, Gr. u. alban. Märchen, ἀρ. 27, τ. I, σ. 191-193· τ. II, σ. 244-247. Ἐπ. Legrand, Recueil de contes populaires grecques, Παρ. 1881, ἀρ. 16 (*Ἡ Συλομαρία*).

20. Ἐν τῷ ὁμοίῳ σικελικῷ ἐπίσης *Μαλλιάρη Μπέττα* (Betta Pilusa) ὀνομάζεται ἡ ἡρώς.

Ὁ Hahn ἀναφέρει παράλληλα γερμανικά, νεαπολιτικόν, βλαχικόν καὶ λιταυϊκόν. Ἄλλα δ' ἱκανὰ τὸν ἀριθμὸν παράλληλα σημειώνουσιν ὁ R. Köhler καὶ ὁ J. Bolte²¹. Εἰς πολλὰ τούτων τὸ ἐνδυμα τῆς κόρης εἶναι ξύλινον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα *Ξυλομαρία* τῆς ἑλληνικῆς παραλλαγῆς καὶ *Κατσοδροῦ* τῆς ἀλβανικῆς. Ἀντίστοιχα εἶναι τὰ ἰταλικά ὀνόματα *Maria del legno*, *Maria intaulata*, τὸ πεδεμοντικόν *Marion de bosch* (=legno) καὶ τὸ νορβηγικόν *Kari Trästak* (ξύλοφόρεμα).

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ. Ἄνωτέρω ἐν σ. 272 δὲν ἐμνημονεύθη μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν παραλλαγῶν τοῦ πρώτου παραμυθίου καὶ ἡ μακεδονικὴ παρὰ *A b b o t* (*Macedonian Folklore*, σ. 347-350). Τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του νύκτα ἐμοίραναν αἱ τρεῖς Μοῖραι νὰ κληρονομήσῃ τὸν διανυκτερεύοντα ἐν τῇ καλύβῃ πλούσιον, σωθὲν ἐκλήθη *Ναίντης* (Βρετός), διὰ σλαβικοῦ ὀνόματος. (Πρβλ. τὸ ἐν τῷ νοτιοσλαβικῷ παραμυθίῳ ὄνομα *Najdenik*). Ἐν τῇ παραλλαγῇ ταύτῃ ἡ ἀντικατάστασις τῆς ἐπιστολῆς ἐγένετο ἀπὸ ἑνα «γέρο με μακριὰ ἄσπρα γένεια». Ὑπὸ δὲ τῶν ποιμένων τοῦ πλουσίου, ὡς ἐν τῇ μυκονίᾳ παραλλαγῇ, ἀντὶ τοῦ γαμβροῦ του *Ναίντη* φονεῦται ὁ υἱός του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

21. *Gonzenbach*, *Sicilianische Märchen*, Lpz. 1870, ἀρ. 38, τ. I, σ. 261-269 καὶ σημειώσεις τοῦ *R. Köhler*, αὐτ., τ. II, σ. 229. *Köhler-Bolte* ἐν *Zeitschrift des Vereins f. Volkskunde*, 1896, σ. 75. *Archiv f. slavische Philologie*, τ. II, σ. 622 μετὰ σημειώσεων τοῦ *Köhler*.